

Landgoed “Veldwijk”

BEHEERPLAN 2019 – 2028

WERKPLAN 2019 – 2023

Opgesteld door

Bosgroep Midden Nederland

maart 2018

t (0318) 67 26 26 www.bosgroepen.nl

Opdrachtgever

GGZ Centraal

Postbus 3051

3800 DB Amersfoort

Inhoudsopgave

1	Inventarisatie	2
1.1	Algemeen	2
1.2	Ligging	2
1.3	Historie	2
1.4	Bodem & groeiplaats	3
1.5	Natuurwaarde	4
1.6	Houtproductie	5
1.7	Recreatie, medegebruik en belevingswaarde	5
2	Beheervisie	6
2.1	Langetermijndoel	6
2.2	Analyse inventarisatie versus langetermijndoel	6
2.3	Beheerdoelen	6
3	Beheer	6
3.1	Algemeen	6
3.2	Verhogen van de natuurwaarde	7
3.3	Houtoogst	9
3.4	Verhogen van de belevingswaarde	10
3.5	Specifieke thema's	11
<i>Bijlage 1</i>	Ligging in de streek	
<i>Bijlage 2</i>	Beheerkaart	
<i>Bijlage 3</i>	Uitsnede Historische Atlas	
<i>Bijlage 4</i>	Afdelingsregister	
<i>Bijlage 5</i>	Bodemkaart	
<i>Bijlage 6</i>	Werkblokken indeling	

Kaartmateriaal:

Topografische ondergrond © Topografische Dienst Emmen, 2018

1 Inventarisatie

1.1 Algemeen

Een beheer- inclusief werkplan is, zoals de naam al doet vermoeden, een praktische leidraad bij het beheer van een landgoed. Het stelt de eigenaar en/of beheerder in staat het terrein planmatig te beheren, zodat alle betreffende percelen periodiek beoordeeld worden. Hierdoor wordt de ontwikkeling van het bos tijdig in de gewenste richting gestuurd en zijn tevens de optimale bijgroei en de opstandsstabiliteit gewaarborgd.

De visie dient als handvat voor het beheer van het landgoed op de lange termijn. In de beheervisie worden de wensen van de eigenaar, de ideeën met betrekking tot het beheer en de waardetoevoeging ten aanzien van verschillende bosfuncties omschreven. De beheervisie wordt nader uitgewerkt in een aantal doelen. De doelen geven een meer geconcretiseerd beeld van de beheervisie: hoe wordt er sturing aan de bosontwikkeling gegeven om tot het streefbeeld te komen?

1.2 Ligging

Landgoed Veldwijk is een circa 57 hectare groot landgoed dat is gelegen ten westen van Ermelo (zie bijlage 3). De bossen van Veldwijk zijn gelegen rond het psychiatrisch ziekenhuis Veldwijk. Het bos kan vanwege de verschillende functies die het vervult grofweg in twee beheerzones opgedeeld worden. Het zuidelijk gelegen deel bestaat uit bos dat een parkachtig karakter heeft (ca. 21 ha.). Dit parkbos is gelegen rond de bebouwing en dient verzorgd en gevarieerd te zijn. Het noordelijk gelegen bos is wat verder verwijderd van de bebouwing en krijgt een meer natuurlijk uiterlijk (ca. 35,5 ha.). De hoofdfunctie voor landgoed Veldwijk is beheer volgens *geïntegreerd bosbeheer* met de nadruk op recreatie. De functies productie, natuur en cultuurhistorie zijn in belangrijke mate aanvullend en versterkend op de recreatieve waarde. In dit rapport zijn sommige vaktermen schuingedrukt: deze woorden worden nader verklaard in de verklarende woordenlijst (bijlage 2).

1.3 Historie

De predikant Lukas Lindeboom bracht in 1873 een bezoek aan een krankzinnigengesticht in Santpoort. Hij besloot toen om zich in te gaan zetten voor de krankzinnigen. Lindeboom zorgde ervoor dat er, vooral bij de kerken, belangstelling kwam voor de Christelijke verzorging van krankzinnigen, doofstommen en blinden. In oktober 1884 werd uiteindelijk de Vereniging tot Christelijke verzorging van Krankzinnigen en Zenuwlijders in Nederland opgericht.

De heer Chevallier bood De Vereniging zijn landhuis op Veldwijk aan als plaats waar een gesticht kon komen. De Vereniging bezat nu een groot terrein met daarop een landhuis, een koetshuis en enkele boerderijen, maar dat was natuurlijk niet zomaar geschikt voor verpleging. Daarom besloot De Vereniging om het paviljoenstelsel toe te passen. In juni 1885 werd de eerste steen gelegd en op 28 januari 1886 werd Veldwijk geopend: de eerste patiënt kwam in zorg.

Chevallier werd rentmeester van Veldwijk en liet een huis bouwen, De Riethorst, op een stuk grond dat hij voor zichzelf had gehouden aan de rand van zijn voormalige landgoed.

Het gebouw staat er nog steeds. Na 25 jaar waren er 24 paviljoens en daarbij nog allerlei andere gebouwen zoals een kerk, een keuken, magazijn, een elektrische centrale met ketelhuis, een wasserij, een brood- en banketbakkerij, een aantal werkplaatsen, beambtenwoningen en een brandweershuisje voor de eigen brandweer.

In deze tijd was het landgoed alleen toegankelijk voor wie er werkte. Voor de vele nieuwsgierigen, landlopers en wandelaars was het verboden terrein. Er werd zelfs een veldwachter aangesteld die 'onbevoegden' moest weren.

De jaren van de Eerste Wereldoorlog, de economische crisis van de jaren twintig en de Tweede Wereldoorlog waren erg moeilijk. In WOII moest onderdak worden verleend aan de bevolking van de zusterinstellingen in Wolfheze, Bennebroek en Bloemendaal. Ook na de oorlog groeiden de financiële mogelijkheden maar langzaam. Daardoor was Veldwijk in 1960 eigenlijk nog grotendeels hetzelfde als in 1910: grote paviljoens, gelegen te midden van zwaar geboomte, op een nog steeds verboden verklaard terrein.

Na 1960 veranderde er wat; nieuwe ideeën drongen door. Lang had de nadruk op verzorging en verpleging gelegen. Die verschoof nu naar behandeling. Het toepassen van medicijnen, de psychofarmaca, deed haar intrede. Het terrein werd langzamerhand opengesteld. De hekken rond de paviljoenen verdwenen; de patiënten kregen meer bewegingsvrijheid.

In de jaren tachtig trad Veldwijk voor het eerst buiten haar grenzen. In Putten werd De Ganzenhof geopend waar patiënten een tussenstap konden maken naar ontslag. Steeds meer werd gestreefd naar het voorkomen van een opname door ambulante behandeling. Een doel werd (re)integratie in de samenleving. Leren leven met psychiatrische problemen in je eigen omgeving. Buiten het landgoed werden woonvormen en klinieken in gebruik genomen.

De naam Veldwijk is niet verdwenen, maar blijft verbonden aan de hoofdlocatie in Ermelo

1.4 Bodem & groeiplaats

De bodem varieert van duinvaaggrond tot eerdgrond en bestaat voornamelijk uit veldpodzolgrond in leemarm en zwak lemig fijn zand (zie bijlage 7). De vegetatie heeft op de meeste plekken geen contact met het grondwater. Dit heeft tot gevolg dat een groot deel van het bos is aangewezen op de neerslag in de vegetatieperiode en het waterhoudend vermogen van de grond. De bodemtypen die voorkomen zijn:

- enkeerdgrond, leemarm en zwak lemig fijn zand (bEZ21g) en (zEZ21), grondwatertrap (GT) IV en VI (gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) van 40–80 cm. onder maaiveld en laagste grondwaterstand (GLG) >80 cm.);
- veldpodzolgrond, leemarm en zwak lemig fijn zand (Hn21), GT VI/VII, (GHG >40 cm. en GLG 80–120 cm.);
- gooreerdgrond, leemarm en zwak lemig fijn zand (pZN21g), GT VI (GHG 40–80 cm. en GLG > 120 cm.);

- duinvaaggrond, leemarm en zwak lemig fijn zand (Zd21) GT VII* (GHG >140 cm.);
- beekerdgrond, leemarm en zwak lemig fijn zand (pZG21), GT VII*.

De potentieel natuurlijke vegetatie (PNV) bestaat op deze gronden uit het droog berken–zomereikenbos, het droog wintereiken–beukenbos en het elzen–eikenbos. Deze PNV is de begroeiing die theoretisch zou kunnen ontstaan wanneer de natuur zich vrij kan ontwikkelen vanuit de huidige situatie. Voor de ontwikkeling van de PNV is een periode van ongeveer 150–200 jaar nodig.

1.5 Natuurwaarde

De *natuurwaarde* van het bos wordt in dit beheerplan beoordeeld aan de hand van de volgende kenmerken (in willekeurige volgorde):

- Structuurvariatie (horizontaal/verticaal)
- Dode bomen
- Soortensamenstelling (inheems/uitheems/menging)
- Bosranden

Bij **structuurvariatie** maken we onderscheid tussen horizontale en verticale structuur. Met horizontale structuur wordt bedoeld: een rijke afwisseling tussen open plekken, jong bos, oud bos, dicht bos en opener bos. Onder verticale structuur wordt de afwisseling in verticale gelaagdheid van het bos verstaan: eerste en tweede boomlaag, struiklaag, kruidlaag en moslaag.

Wat in het bos opvalt, is dat er veel opstanden met loofhout voorkomen met een redelijk tot goede verticale structuur; in opstanden met grove den bijvoorbeeld, is een rijke tweede boomlaag van berk en inlandse eik aanwezig. Ook de horizontale structuur is redelijk tot goed ontwikkeld. Er komen verschillende open plekken voor waar natuurlijke verjonging van grove den en berk opkomt. Deze situatie zou echter op verschillende plaatsen nog verder kunnen worden uitgebreid. In natuurbossen is ongeveer 5 tot 15% in een open verjongingsfase.

Het voorkomen van zwaar **dood hout** (bij voorkeur dikker dan 30 cm) is een wezenlijk kenmerk van een geïntegreerd beheerd bos. Dik dood hout van staande en liggende bomen is o.a. waardevol voor insecten, vogels en paddestoelen; het vormt een belangrijke schakel in de voedselkringloop van het ecosysteem. Ca. 50% van de bosfauna is gebonden aan dood hout! In het bos komt nog onvoldoende zwaar dood hout voor.

De boomsoortensamenstelling is betrekkelijk gevarieerd. Soorten als inlandse eik, grove den, berk, douglas en beuk domineren het bosbeeld. **Soorten** die daarnaast verspreid voorkomen zijn: Amerikaanse eik, fijnspar en Japanse lariks. Door de aanplant van grove den in *monoculturen*, waren dit grotendeels ongemengde opstanden. Geleidelijk ontstaat er in deze opstanden ondergroei van berk en lijsterbes. Vanwege grotere lichtdoorlaatbaarheid in de ruimere opstanden van inlandse eik, zijn deze opstanden veelal gemengd met Amerikaanse eik, en in mindere mate met berk, grove den en beuk en hebben ze een beter ontwikkelde ondergroei met struiksoorten als lijsterbes en vuilboom. De opstanden met inlandse eik zijn dus veelal gemengd en redelijk soortenrijk, maar kennen daarentegen

weinig afwisseling in open–dicht of oud–jong (een arme horizontale structuur). Berk komt ook op veel plaatsen voor. Deze soort heeft zich spontaan gevestigd.

Er is op kleine schaal in het verleden in het bos gewerkt met natuurlijke *verjonging*. Door het uitvoeren van variabele dunningen is er pleksgewijs verjonging opgekomen, maar hoofdboom–soorten zijn nog niet actief verjongd (door bijvoorbeeld *bodemverwonding* of grote open plekken maken).

Een gelaagde, dichte **bosrand** (de zogenaamde zoom– en *mantelvegetatie*) is zeer waardevol voor flora en fauna. Een dergelijke natuurlijke bosrand is bij veel percelen afwezig. Veel diersoorten (zangvogels, kleine zoogdieren, vlinders) zijn afhankelijk van een rijk gestructureerde, gelaagde beplanting omdat ze daar voedsel en beschutting vinden. Tevens geeft een goed ontwikkelde mantelvegetatie veel dekking aan wild. Een randbeplanting bestaande uit struiken en kruiden is tevens landschappelijk fraaier dan een abrupte, open bosrand. Een ander groot voordeel is het gunstige effect op het bosklimaat. En niet onbelangrijk: er treden minder problemen op met overhangende takken over naastliggende landbouwgronden. Behalve aan de randen van het bos kunnen struweelvegetaties ook voorkomen langs wegen, paden en op open plekken.

Er zijn geen **flora– en fauna–**inventarisatiegegevens voorhanden. De wildstand in de bos– en cultuurgronden is binnen het relatief kleine oppervlak matig tot goed te noemen. Hiermee wordt haas, konijn en houtduif bedoeld. Reeën komen op landgoed Veldwijk matig voor. Daarnaast zijn er nog enkele bewoonde dassenburchten op het landgoed aanwezig.

1.6 Houtproductie

De verkoop van hout middels het uitvoeren van dunningen is een belangrijke bron van inkomsten, waarmee overige bosbeheerwerkzaamheden kunnen worden bekostigd. Houtoogst is tevens hét middel om de bosontwikkeling in de gewenste richting te sturen.

Op landgoed Veldwijk vertegenwoordigen de opstanden met douglas en grove den de grootste productie– en oogstpotentie. Opstanden met douglas laten een redelijk tot goede houtkwaliteit zien.

De totale bijgroei bedraagt circa 325 m3 per jaar, dit is gemiddeld 6 m3 per hectare per jaar. Rekening houdend met de *groeiplaats* en de voorkomende boomsoorten komt dit overeen met datgene wat men op een dergelijke bodem kan verwachten.

1.7 Recreatie, medegebruik en beleevingswaarde

In hoofdzaak vervult het bos een drietal functies: natuur, recreatie en houtproductie. In deze paragraaf wordt beschreven hoe het bos 'scoort' op de functie recreatie.

Doordat de bosopstanden niet bestaan uit grote aaneengesloten percelen en de verschillende bostypen elkaar afwisselen ontstaat er een afwisselend bosbeeld. Het bos voldoet voor de recreant daardoor goed als natuurlijk terrein waarin deze zich kan ontspannen en de natuur kan beleven.

Het recreatieve medegebruik van de bossen van de landgoed Veldwijk is groot. Alle bossen zijn goed ontsloten en worden veel gebruikt door wandelaars en hondenuitlaters. Het noordelijk deel wordt ook gebruikt door ruiters met paard.

Aspectbepalend van het zuidelijk deel is het parkachtige landschap. De brede paden, uitkijkheuvel, grote open grasvelden en de beheergebouwen bepalen een groot deel van het uiterlijk van het bos.

2 Beheervisie

2.1 Langetermijndoel

De beheerder streeft ernaar het bos duurzaam in stand te houden, waarbij natuurontwikkeling, houtproductie en belevingswaarde met elkaar in evenwicht zijn. Houtoogst dient als middel om de natuurwaarde van het bos verder te verhogen, om het bosbeheer gedeeltelijk te bekostigen en om de gewenste streefbeelden te realiseren. De esthetische en landschappelijke waarden van het bos zijn erg belangrijk. Beheermaatregelen worden uitgevoerd naar de principes van Geïntegreerd Bosbeheer.

2.2 Analyse inventarisatie versus langetermijndoel

De natuurwaarde kan worden geoptimaliseerd door het nastreven van meer *structuurvariatie*, het omvormen van de huidige steile bosranden (en daardoor het verhogen van de *biodiversiteit*) naar een *mantelvegetatie* en het verhogen van het aandeel inheemse soorten.

De wijze waarop door de eigenaar in het verleden tegen houtproductie en houtoogst werd aangekeken verschilt nauwelijks met de zienswijze voor de komende beheerperiode. Houtproductie is, naast een middel om overige bosbeheerswerkzaamheden mee te financieren, niet van primair belang. Het wordt wel gezien als een van de in te zetten methoden om natuurtechnische doelen te behalen.

2.3 Beheerdoelen

Met inachtneming van de missie zoals verwoord in 2.1 ligt in de komende beheerperiode het accent op het verhogen van natuurtechnische en houtproductie waarde van het bos. Deze richtlijn voor het beheer wordt vertaald in meer concrete beheerdoelen. De beheerdoelen voor de komende 10 jaar zijn:

- Verhogen van het aandeel gemengd bos
- Verhogen van de horizontale structuur (bosverjonging/struiketage)
- Meer jong bos door actieve verjonging
- Verhogen van de vitaliteit & stabiliteit van het bos
- Aandeel loofhout verhogen, ten koste van grove den
- Geleidelijke omvorming van bosranden

In hoofdstuk 3 worden de beheerdoelen verder uitgewerkt tot concrete beheermaatregelen. In bijgaand afdelingsregister (bijlage 6) wordt per opstand een korte kwalitatieve beschrijving gegeven.

3 Beheer

3.1 Algemeen

Om in de komende beheerperiode alvast een goede stap in de richting van de in

§ 2.3 geformuleerde doelen te maken, is menselijk ingrijpen noodzakelijk. In dit hoofdstuk wordt uiteengezet welke concrete beheermaatregelen daartoe gewenst zijn. Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van spontane processen zoals natuurlijke verjonging, groei, aftakeling en sterfte. Zonder beheer neemt de natuur- en houtproductieve waarde van het bos af. Via periodieke hutoogstingrepen worden de gewenste beheerdoelen gerealiseerd. De beheermaatregelen per opstand zijn terug te vinden in het afdelingsregister (bijlage 6). De gebruikte oppervlaktes uit bijlage 6 zijn topografische oppervlaktes. Deze oppervlaktes wijken af van kadastrale gegevens.

3.2 Verhogen van de natuurwaarde

Structuurvariatie & verjongingsgaten

Tijdens vorige dunningsingrepen is al een goede start gemaakt om de structuurvariatie te verhogen. De open plekken in het bos, ook wel verjongingsgaten genoemd, kunnen tijdens een toekomstige dunningsingreep eenvoudig worden uitgebreid, om zodoende de natuurlijke verjonging succesvol te laten zijn. In de gecreëerde verjongingsgaten kun je nu al zien dat de meeste omringende boomsoorten zichzelf verjongen door zaadval. Op plaatsen waar spontane verjonging onvoldoende opkomt door bijvoorbeeld een dikke strooisellaag of doordat een grote hoeveelheid tak- en tophout achterblijft na houtkap, kan *bodemverwonding* worden toegepast. Eventueel kunnen nieuwe boomsoorten in een verjongsgat in handkracht worden bijgeplant om zo de *biodiversiteit* verder te vergroten (zie ook onder 'menging').

Bij het verjongen van *lichtboomsoorten* (inlandse eik, Japanse lariks, berk) ligt de grootte van de te kappen groep tussen de 0,20 ha en de 0,40 ha. De diameter van zo'n verjongingsgat ligt dan tussen de 50 en de 70 meter! Het is raadzaam om in grotere verjongingsgaten enkele overstaanders te laten staan (maximaal 5 stuks). Zij dienen ten eerste als zaadbron voor een goede verspreiding van het zaad. Ten tweede zorgen zij voor geschiktere groeiomstandigheden voor jonge kiemplanten. *Schaduwboomsoorten* (beuk, Amerikaanse eik) hebben minder direct zonlicht nodig om te kunnen verjongen: hierbij ligt de grootte van de te kappen groep tussen de 0,07 ha en de 0,20 ha. De diameter ligt dan tussen de 25 en 50 meter. Verjongingsgaten worden bij voorkeur aangelegd op plaatsen met een lage houtkwaliteit of lage vitaliteit.

In de verjongingsgaten kunnen enkele takkenhopen worden gemaakt tijdens de bosexploitatie, bijvoorbeeld aan de noordrand. Deze takkenhopen bieden goede schuil- en nestmogelijkheden voor diverse kleine zoogdieren, waaronder marterachtigen, *avifauna*, en voor amfibieën en reptielen.

Menging & stabiliteit

Om menging in het bos te stimuleren worden mengboomsoorten in monocultures zoveel mogelijk vrijgesteld, met name in de opstanden van grove den. Bij het uitzetten van dunningen worden inheemse soorten bevoordeeld ten koste van uitheemse soorten. Als tijdens het bleszen bijvoorbeeld gekozen moet worden tussen een Amerikaanse eik en een beuk, wordt de Amerikaanse eik in principe geblest, tenzij het om een beeldbepalende boom gaat.

Bosrandenbeheer

Op landgoed Veldwijk zijn enkele plaatsen aan te wijzen waar een bosrandenbeheer kan worden gestart. De gunstigste locatie om bosrandenbeheer te beginnen is de rand langs de zuidkant van het landgoed. Bosranden aan zuidranden van het bos zijn door directe bezonning waardevoller dan bosranden langs de noordrand.

Om een goede struikbeplanting te krijgen is aanvullend planten vaak noodzakelijk. Om een bosrand in stand te houden is regelmatig beheer nodig, want zonder beheer wordt een bosrand op termijn bos. Veel kan gerealiseerd worden tijdens de reguliere dunningen.

Aandachtspunten bij het bosrandenbeheer:

- Verwijder de boomvormende soorten in de buitenste 10–15 meter van het bos
- Loofbomen hebben in de rand de voorkeur boven naaldbomen
- Plant inheemse struiksoorten aan die van nature op de groeiplaats thuishoren (meidoorn, kardinaalsmuts, Gelderse roos, wilde appel, wilde peer, vuilboom, lijsterbes)
- Leg de struikzone golvend aan met een variërende breedte van 5–10 meter

Figuur 1: een bosrand met een inheemse mantelvegetatie

3.3 Houtoogst

In het verleden is op landgoed Veldwijk tijdens het uitzetten van dunningen al ingezet op verjonging en structuurvariatie (open plekken). Bij de volgende dunningsronden zullen bestaande plekken worden uitgebreid. Om dit te realiseren zal ongeveer de *bijgroei* geoogst moeten worden. Uitgaande van de bijgroei vermeld in § 1.6 en een dunningsinterval van 5 jaar, zal het houtoogstvolume tijdens de komende dunning tussen de 20 en 30 m³ per ha dienen te liggen.

Dunningswijze

Bij het bessen wordt, waar zinvol, gewerkt met *toekomstbomen*. Er wordt pas gedund als de toekomstbomen te weinig ruimte hebben. Op overige locaties vindt houtoogst plaats via een vrije *hoogdunning* of *groepenkap* (het aanleggen van verjongingsgaten). Het heeft de voorkeur om stevig en minder vaak te dunnen (minder verstoring en logistieke kosten), bijvoorbeeld ééns per vijf jaar.

De keuze van de toekomstbomen is afhankelijk van het bostype. Algemene regels die voor het aanwijzen van toekomstbomen gehanteerd worden zijn:

- Een toekomstboom heeft, de naam zegt het al, een goede toekomstverwachting en kan een langere tijd in het bos behouden blijven
- Beoordelingscriteria zijn o.a. boomsoort, stamkwaliteit (zoals recht, cirkelrond, vrij van beschadigingen), vitaliteit, esthetische waarde of natuurwaarde

Toekomstbomen worden driezijdig gemarkeerd met een blauwe stip aan de stamvoet. Bij elke aangewezen toekomstboom worden bij elke dunning, afhankelijk van de boomsoort één a twee concurrenten verwijderd. Door de markering is tijdens het vellen, uitslepen en uitrijden van het hout duidelijk welke bomen ontzien moeten worden. Als toekomstbomen eenmaal gemerkt zijn, is het bessen voor een volgende dunning eenvoudiger (en goedkoper).

Dood hout

Vele organismen, waaronder grote aantallen insecten en schimmels, zijn voor hun voortbestaan in meer of mindere mate afhankelijk van het voorkomen van dood hout in bossen. Hiermee levert dood hout een grote bijdrage aan de biodiversiteit. Verschillende organismen stellen uiteenlopende eisen aan het dode hout. De hoeveelheid dik staand dood hout moet op landgoed Veldwijk worden verhoogd. De hoeveelheid dood hout kan eenvoudig en snel worden verhoogd door het niet verwijderen van kwijnende en dode bomen en door het achterlaten van een deel van het dunningshout.

Daarnaast kan door middel van *ringen* dood hout worden gerealiseerd. Ringen is het rondom de boom verwijderen van de bast, waardoor de doorstroming van vocht en voedingsstoffen gestremd wordt. Hierdoor gaat de boom kwijnen en zal uiteindelijk afsterven. Voor het ringen worden dikkere bomen gebruikt met een dbh vanaf zo'n 30 cm. Ringen kan ook prima toegepast worden als dunningsmethode, wanneer vellen te veel schade aan zou richten. Hierbij is het voordeel van ringen dat de vrij te stellen boom geleidelijk aan meer licht ter beschikking krijgt en dat het schokeffect van een plotselinge vrijstelling niet aanwezig is.

Organisatie

Dunning is het optimale sturingsmiddel om de gewenste beheerdoelen en terreinkenmerken te kunnen realiseren. Vooraf aan het dunnen wordt het bos geblest.

Tijdens het bleszen wordt bepaald:

- Welke bomen worden beoordeeld en welke worden verwijderd
- Welke menging en structuur er wordt nagestreefd
- Waar verjongingsgaten en open plekken komen
- Waar bosrandenbeheer wordt uitgevoerd

Het bleszen is daarmee de belangrijkste maatregel bij het bosbeheer. Er wordt daarom geadviseerd om het bleszen uit te besteden aan deskundigen. De gebleste bomen worden op stam verkocht aan een houtkoper die vervolgens de bomen velt en afvoert.

Werkblokken

Met het oog op continuïteit en spreiding van werkzaamheden en inkomsten is gekozen om de bossen op te delen in 3 werkblokken (zie bijlage 8). Per aangegeven exploitatieperiode worden in één blok alle geplande houtoogstmaatregelen uitgevoerd. Tijdens de uitvoer van de exploitaties wordt ervoor gezorgd dat de verschillende werkzaamheden kort en intensief zijn. Daarnaast is er een interval van twee jaar, waarin de werkzaamheden in gehele bosgebied tot een minimum worden beperkt. Deze manier van werken veroorzaakt minimale weerstand. Als tijdens de beheerperiode blijkt dat het bos eerder of misschien later aan dunnen toe is, dan wordt dit interval aangepast.

De objecten zijn als volgt in werkblokken ondergebracht:

Werkblok	Vakken	Oppervlakte (ha)	Exploitatieperiode
Rustjaar	–		2018/2019
I	5 + 6	± 20 ha.	2019/2020
Rustjaar	–		2020/2021
II & III	1 + 2 + 3 + 4	± 35 ha.	2021/2022
Rustjaar	–		2022/2023

3.4 Verhogen van de belevingswaarde

Tijdens het bleszen van het bos dient er extra aandacht uit te gaan naar markante bomen. Imposante beuken, Amerikaanse eiken, etc, dienen ruim te worden vrijgesteld, zodat ze beter opvallen en tevens een optimale groeiruimte krijgen.

Ook kan de esthetiek van het boscomplex verder worden verhoogd door de diversiteit aan bosbeelden te vergoten. Door het verhogen van de structuurvariatie zoals is voorgesteld in paragraaf 3.2 neemt de diversiteit in bosbeelden automatisch toe.

Indien een bosrandenbeheer wordt uitgevoerd zoals voorgesteld in paragraaf 3.2, neemt de esthetische waarde van de bosrand aan de zuidkant van het landgoed sterk toe.

3.5 Specifieke thema's

Paden

De aanwezige padenstructuur op landgoed Veldwijk is erg oud, zoals blijkt uit een kaartuitsnede van de historische atlas (zie bijlage 5). Naast een praktische en cultuurhistorische functie hebben de paden tevens een floristische functie: het voortbestaan van diverse plantensoorten is afhankelijk van de dynamiek aan de randen van de paden. Daarom worden de paden op landgoed Veldwijk die dreigen dicht te groeien, vrij gezaagd van struiken.

Chemische bestrijdingsmiddelen

Invasieve exoten worden in de gaten gehouden en zullen bij aanwezigheid worden bestreden. Op het landgoed wordt de Amerikaanse vogelkers bestreden. Waar mogelijk dient de prunus getrokken te worden. Dit heeft het meeste resultaat bij droge omstandigheden, zodat de wortelstokken uitdrogen. In het verleden werd in die gevallen waarbij mechanische bestrijding niet afdoende effectief was, gebruik gemaakt van chemische bestrijdingsmiddelen. De bestrijding vond dan plaats door het afzetten van de stobben. Hierop volgend werden in dezelfde werkgang de stobben ingesmeerd met een glyfosaat-oplossing (5%). De veiligheid van Roundup is discutabel. Het goedkeuringsbesluit is gebaseerd op de beoordeling door EFSA (Europese Voedselveiligheidsautoriteit) dat het gebruik van glyfosaat veilig is. Deze beoordeling is feitelijk alleen gebaseerd op het effect op mensen en zoogdieren. Het effect op het bodemleven is voor ons echter van even groot belang. Landgoed Veldwijk wil staan voor een gezond en toekomstbestendig beheer van bos en natuur en niet bijdragen aan milieuproblemen voor toekomstige generaties. Het standpunt over glyfosaat is daarom kort en krachtig samengevat: niet meer gebruiken!

Flora en fauna

Tijdens het uitvoeren van werkzaamheden zal gebruik worden gemaakt van de geldende landelijke gedragscodes die een zorgvuldig bosbeheer voor de flora en fauna beogen. Houtoogstwerkzaamheden worden altijd buiten het broedseizoen (15 maart t/m 15 juli) uitgevoerd.

FSC- certificering

Het bosbeheer van Landgoed Veldwijk is FSC- gecertificeerd. Dit betekent dat het bosbeheer in overeenstemming is met de richtlijnen van de Forest Stewardship Council (Raad voor Goed Bosbeheer). Dit keurmerk staat garant voor hout uit goed beheerde bossen. Landgoed Veldwijk draagt zo actief bij aan een duurzaam en verantwoord bosbeheer. Landgoed Veldwijk mag het hout verkopen met het FSC-keurmerk. Meer informatie hierover is te vinden op www.bosgroepen.nl.

FSC SUPPLIER

Het FSC logo staat voor bossen die zijn gecertificeerd volgens de richtlijnen van FSC CU-FM/CoC-011833

Veiligheid bezoekers bossen

Langs een groot deel van de bospercelen zijn gebouwen, openbare wegen of landbouwgronden aanwezig. Hierdoor is er een verhoogd risico op schade door vallend hout. De eigenaar van de bomen heeft een zorgplicht. Landgoed Veldwijk heeft tevens een verantwoordelijkheid ten aanzien van de veiligheid van mensen die het bos bezoeken, waaronder de bewoners van de instelling. Dit aspect krijgt als volgt aandacht in het beheer:

- Aandacht tijdens het bleszen. Tijdens het bleszen worden de risicovolle bomen langs de buitengrens geïntroduceerd. Bijvoorbeeld bij het bungalowpark (naast 4a) is een extra risico. Een boom met veel dood hout in de kroon, een schuine stand of een boom die overhangt, zal worden geblest en verwijderd tijdens de dunning. Hierdoor neemt de kans op schade en calamiteiten af en worden kosten bespaard die gemaakt zouden worden als gevolg van calamiteiten.
- VTA-controle. Landgoed Veldwijk is via de Bosgroep geabonneerd op de 3-jaarlijkse VTA-boomcontrole. Deze is uitgevoerd in 2007, 2010, 2013 en 2016. Hierbij wordt gecontroleerd en gerapporteerd over de nodige maatregelen (snoeien, vellen) aan risicovolle randbomen. In 2019 wordt de volgende VTA gehouden. Speciale aandacht voor de opstand 4a2 onder de hoogspanningslijn. Hier dient het bos laag gehouden te worden.
- Jaarlijkse controle. De bewandelde bospaden worden jaarlijks gecontroleerd op dood hout en/of ander risicovol hout. Grote afgestorven takken of gehele dode bomen langs de paden worden vervolgens verwijderd (vrijkomende hout kan doorgaans in het naastliggende bos achterblijven). De begraafplaats wordt jaarlijks gecontroleerd.
De paden op landgoed Veldwijk die dreigen dicht te groeien worden vrij gezaagd van struiken.

Dood hout

Deze periode wordt niet actief ingezet op het maken van dood hout, behalve het ringen van enkele Amerikaanse eiken op plekken waar dat uitkomt. Daar waar bomen spontaan sterven (ziekte, calamiteiten) dood hout gereguleerd laten liggen. Grotere partijen, meerdere stammen (storm) worden opgeruimd.

Klachtenprocedure

Landgoed Veldwijk werkt volgens de klachtenprocedure zoals die staat beschreven in het protocol van de Nederlandse FSC standaard.

